

Ai Về Trưng Vương Mùa Xuân Ấy

Trần Thị Vĩnh Tường

Con đường này tôi đã đi lại lắm lần, nhưng lần này tôi thấy lạ". Mùa xuân 2018, từ California trở lại Saigon 30 năm xa cách lòng sung tựa lòng và lòng và tựa lòng sung thắm câu văn Thanh Tịnh. Dù không mong chuyện tương phùng trở lại thời thơ ấu, ngõ hẻm hoa xoan ngôi nhà ngôi đỏ, bẹ cau máng xối sân bà chẻ củi, đôi giày nơ tím ngày khai trường... nhưng lòng vô cùng hồi hộp.

Trường Xưa

Đường Công Lý rồi Thống Nhất quẹo phải Nguyễn Bình Khiêm...dường như thấp thoáng đằng xa mắt thuyền tóc dài ôm cặp. Càng tới gần bóng ấy càng lùi xa băng ngang đường khuất sau hàng cây trò chỉ rồi khuất xa mãi mãi. May có ba cựu nữ sinh đón thăm trường nên cổng trường Trưng Vương tháng 3/2018 đỡ xa lạ huy hoắc bằng tên mới vàng giả chói lọi.

(Sân trường Trưng Vương- Photo: Vĩnh-Tường, 3/2018)

Sân trường nhỏ hơn do xây thêm một dãy ngày xưa là hàng rào mỏng nhìn sang Nha Học Vụ. Sân trường không cô không trò áo dài trắng thanh quốc mộc. Nam sinh nữ sinh đồng phục áo chemise trắng váy xanh quần xanh không biết hát hiệu đoàn ca "Trưng Nữ Vương lau phấn son mưu thù nhà". Thôi rồi Hai Bà Trưng! Hai ngàn năm trước chỉ có hai nữ anh hùng!

Thôi rồi nữ sinh Trưng Vương! Bảy mươi năm trước chỉ có một lần bảy mươi năm sau không có. Hóa nên đi hết cuộc đời chợt nhận ra nếu ai còn

tim kiếm thì chỉ còn đôi trang sử chút thơ chút nhạc.

Ta Lên Núi Đuổi Đàn Nai

Mùa xuân 2018, lần đầu tiên về Miền Bắc tìm tổ tiên vùng Người Mường. Đúng hai ngàn năm trước, năm 39 Hai Bà Trưng cờ tang diễm tướng cưỡi voi xung trận chống lại nhà Đông Hán.

*"Ta lên núi
đuổi đàn nai
Ta lên núi
đuổi đàn hươu..."*

tương truyền là bài hát hành quân của Hai Bà.

Hai Bà được cả ba quận Cửu Chân-Nhật Nam-Hợp Phố hưởng ứng vì đồng chủng. Cư dân về sau dù mang tên khác nhau (Di, Lão, Tày, Nùng, Man, Thái, Thổ, Mường) nhưng vẫn là đồng chủng.

Năm 43 khi tướng Mã Viện đánh thắng Hai Bà một số cư dân ở lại đồng bằng về sau mang tên "Người Kinh"; một số bỏ lên rừng về sau mang tên "Người Mường" ở "Vùng Mường". Người Mường, Muang, M'wan, Mual, Mol... hay Mường Thanh, Mường Luông, Mường Lay, Mường Lam... hoàn toàn không có nghĩa sắc tộc.

Chia Tay Hồi Nào?

Người Việt hay than thở chia rẽ theo truyền thuyết "50 người xuống biển 50 người lên núi". Chia tay hồi nào? Thi-nhạc-văn sĩ in hình có tâm lý rất quái thích chuyện thương tâm. Học trò bắt chước than thở hết hơi như chưa dứt sữa. MC-giáo sư vùng Orange County còn khoe không thuộc sử "vì theo công giáo".

Quên rằng tháng 7 năm 1010, nhà Lý tộc Lạc từ vùng biển dời đô từ Hoa Lư, Ninh Bình về thành Đại La, đổi tên thành Thăng Long mở đầu "Âu-Lạc trùng phùng". Hãy đọc lại chính sử Đại Việt Sử Ký Toàn Thư năm 1029 Kỷ Nhà Lý: trào đình khởi đầu "chính sự hôn nhân" gả công chúa cho các châu mục, tù trưởng vùng trung du. Năm 1036, vua Lý Thái Tôn gả công chúa Trường Ninh cho châu mục châu Thượng Oai, thời thuộc Hán gọi là Mê Linh, đất Hai Bà, cách Hà Nội 40km (hiện là huyện Mê Linh, bắc Hà Nội, giáp sân bay Nội Bài).

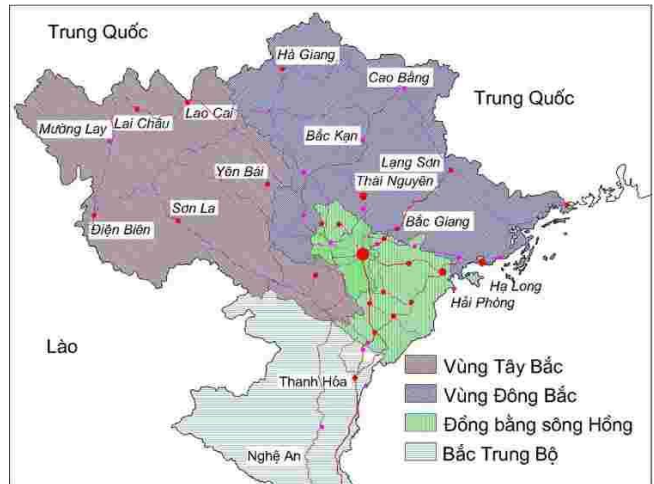
Hai Bà Tộc Âu

Người huyện Mê Linh thời đó là ai thì Hai Bà là người sắc tộc ấy: một đề tài cho các tiến sĩ và con em ngành nhân văn gốc nữ sinh Trưng Vương nghiên cứu: trong một ngàn năm từ Hai Bà cho đến nhà Lý dời đô từ biển vào, cư dân Mê Linh ở đó là ai rồi hăng nhận trống đồng Đông Sơn.

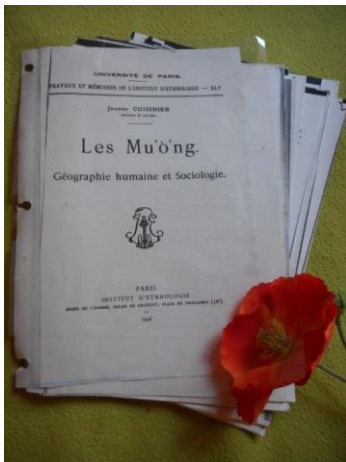
(photo: wiki)

*Âu-Lạc chia tay bao giờ không ai biết nhưng
phần nản hoài.*

*Âu-Lạc trùng phùng sử có ghi nhưng cũng cứ
phần nản hoài*

Tác giả đầu tiên viết về Người Mường lại là một nhà dân tộc học người Pháp, cô Jeanne Cuisinier (1890-1964). Bước chân điền dã vùng Việt Bắc những năm 1940, cô thuật lại trong nghiên cứu đồ sộ "Les Mường. Géographie humaine et sociologie" 618 trang rằng nhiều bản Mường thờ An Dương Vương và Hai Bà.

(Les Mường, bìa rời mượn thư viện, photo: VTường 1999)

Trường Trưng Vương Di Cư

Trường Trưng Vương di cư vào Nam cũng nắm nít rước theo linh hồn Hai Bà trong lễ giỗ cấp quốc gia. Sau biến cố 4/1975 rời đất nước, nữ sinh Trường Trưng Vương-Saigon lang thang khắp thế giới vẫn làm lễ giỗ Hai Bà như không có gì ngăn cách lòng tưởng nhớ tổ tiên, như không bao giờ "Chia Tay" cả.

Tộc Âu Trong Khói Lửa

Thơ nhạc vẫn ghi Việt Bắc trong tâm tưởng. Thi sĩ nhạc sĩ mượn vần mượn điệu kể chuyện xưa nay. Nhạc sĩ Tô Hải sống sót nhờ bài Nụ Cười Sơn Cước

*"Một chiếc thắt lưng xanh,
một chiếc khăn màu trắng trắng,
một chiếc vòng sáng lóng lánh,
với nụ cười Nàng quá xinh".*

Nàng của Tô Hải ở dãy núi Kim Bôi, cách Hà Nội 75 km, thuộc tỉnh Hòa Bình, vùng Tây Bắc địa bàn Mường lớn nhất Việt Bắc.

(Người Mường trên Đất Tổ Hùng Vương, NXB VH, Hà Nội 2001)

Bài Tây Tiến Quang Dũng làm năm 1948 hào hùng giữa chiến trường Tây Bắc đẫm chia ly.

*"Người đi Châu Mộc chiều sương ấy
Có thấy hồn lau nẻo bến bờ"*

*Có nhớ dáng người trên độc mộc
Trôi dòng nước lũ hoa đong đưa"*

Mộc Châu, cao nguyên Sơn La vùng Tây Bắc cách Hà Nội 180km, không rõ thời Hai Bà cách trở thế nào.

*"Ngàn thước lên cao ngàn thước xuống
Nhà ai Pha Luông mưa xa khơi"*

Ngày nay như trong ảnh Đèo Thung Khê 'ngàn thước lên", Mai Châu bên dưới "ngàn thước xuống". Bay suốt mấy ngàn dặm chỉ mong ngồi chốc lát ngửi mùi xôi nếp Mai Châu, địa bàn tộc Âu.

(Photo: Mai Châu, VTường, 3/2018)

Thơ Hữu Loan, tình anh "Vệ quốc quân" tím sim rừng chiến trường Đông Bắc 1949.

*"Màu tím hoa sim, tím tình tang lệ rớm
Tím tình ơi lệ ứa
Ráng vàng ma và sừng rúc điệu quân hành"
(Màu Tím Hoa Sim)*

Noọng Nàng Ơi

Đầu năm 2019 ở Orange County, đánh liều học lớp soạn nhạc phổ bài thơ Noọng Nàng Ơi, làm để nhớ Cao Bằng vùng Đông Bắc cách Hà Nội 183km. Theo lời Mẹ kể Mùa xuân năm ấy Mẹ sinh bên suối, trận mưa hoa đào rơi phủ kín bé sơ sinh may nhờ các cô Nàng cứu mang về bản.

*"Em về
Rừng Cũ Rú xưa
Noọng Nàng ơi!
Mùi hài kiềng bạc
Thơm chàm áo mới xuân xanh
Đồi mưa gió núi Noọng đưa em về"*

Bà Nội kể mãi

*"Cô Nàng bày cho giặt ngải cứu vành tai muỗi rét tránh xa".
"Noọng Nàng ơi! Ngải cứu thơm hơi
Ngàn năm việc cũ nhớ người
Đào hoa bên suối nhớ người
Xuân trôi nước chảy Noọng cười tiếng xưa"*

Ba là giống đa tình

*"Noọng thơm lắm, giá mà gặp lại tặng tấm khăn hồng"
"Noọng Nàng ơi!
Ba em gửi Noọng
Gửi Noọng khăn hồng ngày xưa
Bóng tai khố mắt còn lưa
Ba em nhắn hỏi Noọng chưa si tình?"*

Tạ Ông Biên Cương Lương Ngựa

Không bao giờ ngờ có một ngày được đứng trên địa bàn tộc Âu của Hai Bà, Noọng Nàng ơi cho em mượn nhánh hoa đào hái vọng thình không

"Em về trẩy hội non sông,
Biên cương lương ngựa bão bùng tạm yên".

Em về chút rồi đi! Chỉ muốn đặt chân lên mảnh đất Noọng Nàng bão tố vấy vùng hai ngàn năm trước cứu non sông, nếu không giờ này làm gì có nước Việt, làm gì nói tiếng Việt mà tiếng Tàu hết rồi!

*"Noọng Nàng ơi!
Sóng bạc rẽ ngang
Khoan úa hai hàng
Tiễn em khoan úa hai hàng"*

Đôi dòng ghi lại đào rơi hữu ý thời gian vô tình nhưng em thì không. Em vẫn mơ màng một dải non sông.

"Hai Bà! Công Ông biết mấy cho vừa!
Noọng Nàng cho em hỏi một câu thừa Người đâu?"

Trần thị Vĩnh-Tường
3/2018, viết từ Mê Linh, Việt Bắc